

Slutrappport

Ny översiktsplan Tyresö 2035

2017-01-25

Innehåll

1	Inledning	3
2	Effektmål	3
3	Projektets resultat.....	4
4	Utvärdering av arbetet i projektet.....	5
5	Resursredovisning.....	6
6	Genomförande.....	7
7	Godkännande av slutrapport.....	7
	Bilaga: Kommunikationsrapport om dialog och medskapande	8

1 Inledning

Tyresö kommun har fått en ny översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige i maj 2017 och vann laga kraft i juni. Översiktsplanen Tyresö 2035 är en ambitiös plan som har tagits fram i dialog med engagerade Tyresöbor, genom samarbete, utifrån evidens och bottenar i kommunens identitet.

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens geografiska yta. Planen ska även relatera till nationella och regionala mål och planer och sätta in Tyresö kommun i ett sammanhang. Tyresö kommuns tidigare översiktsplan är från 2008. I december 2012 fick Samhällsbyggnadsförvaltningen i uppdrag att ta fram en ny översiktsplan. Planen skulle godkännas av tjänstemannastyrgruppen samt av den politiska styrgruppen (samma som MSU).

Att ta fram en ny översiktsplan är ett omfattande arbete. Många frågor har utretts, analyserats och vägts samman. Projektet drivs av översiktsplaneringsenheten som är placerad på Stadsbyggnadsförvaltningen. Projektet är dock tvärsektoriellt och kompetenser från många av kommunens förvaltningar och förbund ingick i olika arbetsgrupper.

2 Effektmål

Effektmålet för projektet var att Tyresö kommun ska ha en ny kommunomfattande översiktsplan som utgår ifrån kommunens vision 2030.

Översiktsplanen ska ange en tydlig viljeriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Planens tidsperspektiv är i huvudsak år 2035, med utblickar mot 2055. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen ska redovisa kommunens ställningstaganden och avvägningar mellan olika allmänna intressen där dessa står mot varandra.

Den nya översiktsplanen ska vara strategisk och samtidigt genomförandeariktad. Den ska ange förhållningssätt och fokusera på avvägningar och ställningstaganden snarare än på faktaredovisning. För att motsvara dessa mål bör planen hänvisa till underlag snarare än återge dem i detalj. Översiktsplanen ska bidra till detaljplaneprocessen.

Den nya översiktsplanen ska vara användbar för såväl kommunens verksamheter, invånare och investerare.

3 Projektets resultat

Den nya översiktsplanen är antagen och avslutad. Planen är av hög kvalitet och har bred politisk stöd i kommunen.

Mål	Resultat
Tyresö kommun ska ha en ny kommunomfattande översiktsplan som utgår ifrån kommunens vision 2030.	Tyresö 2035 är den nya översiktsplan för kommunen som antogs av kommunfullmäktige maj 2017. Planen hänvisar tydligt till vision 2030 och pekar ut strategier för hur vi når dit, med stöd av Tyresös identitet: hållbart, mänskligt, grönt och blått.
Översiktsplanen ska ange en tydlig viljeriktning för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen.	Översiktsplanen är baserad på tre strategier som ange viljeriktningen för den långsiktiga utvecklingen av kommunen: <ul style="list-style-type: none"> - Tydliga stråk, både sammanhängande bebyggelsestråk samt grönstråk - Centumbildningar på olika nivå - Tillgängliggöra natur- och vattenområde
Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.	Översiktsplanen är vägledande för framtida beslut genom bland annat: <ul style="list-style-type: none"> - Tydligt kartmaterial som identifierar den planerade markanvändningen och bebyggelsestrukturen för hela kommunen. - Tydliga riktlinjer för de olika planeringsstrategier, bland annat principer för stadsbyggnad, förtättningsprinciper, planeringsriktlinjer för natur, näringsliv ("Så här gör vi" under kapitel 2). - Tydliga strategier per kommunedel - Genomförandeplan som pekar ut efterföljande planer och aktiviteter som behövs. - Utbildning i den nya översiktsplanen för kommunanställda vid fem tillfällen under höst 2017.
Översiktsplanen ska vara strategisk och samtidigt genomförandeinriktad.	Översiktsplanen är strategisk och visionär. I en översiktsplan är avvägningar som gjorts mellan olika intressen generella och på en övergripande nivå. Oftast tar en översiktplan inte upp frågan om hur saker i detalj ska lösas på plats. Dock är översiktsplanen tydligt med vad behövs göra i form av framtida strategier och aktiviteter och detta konkreterisas i en genomförandeplan. <p>I genomförandeplanen listas, tidsätts och prioriteras de planerade strategierna och planerna samt genomförandet av pågående strategier. Ansvariga enheter nämns.</p>

<p>Den nya översiktsplanen ska vara användbar för såväl kommunens verksamheter, invånare och investerare.</p>	<p>ÖP-enheten har arbetat med formgivning för att planen ska vara så lättillgänglig och användbar som möjligt. Planen är färgkodad, luftig och illustrativ. De olika temana är tydligt uppdelade i varje kapitel.</p> <p>För att planen ska används av många olika intressenter har vi genom hela projektet arbetat med dialog och medskapande (se även bifogat rapport om dialog och medskapande). Vi har tagit fram olika dokument; en kortversion, en tillgänglighetsanpassad version och en engelsk sammanfattning. Detta för att anpassa översiktsplanen till olika behov hos målgrupperna.</p>
---	--

4 Utvärdering av arbetet i projektet

Personal

Genom att ha samma projektledare, Carolina Fintling Rue, från start till slut samt delvis samma styrgrupp, hade projektet enhetliga processer och samma vision genom alla faser. Därmed kunde projektet hålla sig inom realistiska ramar, behålla kunskap och ha sammanhållning i projektprocesser. Ytterligare en projektledare i slutfasen (granskning-antagande) var stöd till projektet efter att Carolinas fick en ny tjänst som enhetschef.

Samtidigt har många projektgruppsmedlemmar och projektresurser bytts ut under projektets gång, vilket ledde till att en del av den mer specifika och detaljerade kunskapen försvann eller behövdes återskapas.

Arbetssätt

Tyresö kommun har fått stor uppmärksamhet för vårt arbete med att ta fram översiktsplanen. Arbetssättet utgick ifrån vår översiktsplaneringsstrategi som gav ramarna för hur vi skulle arbeta med översiktsplanen. Visionen för översiktsplanen var "alla är översiktsplanerare" vilket ledde till ett arbetssätt definierat av helhetssyn, dialog, omvärldsorientering, och arbetet var gränsöverskridande, processorienterat, välkänt, använt och finansierat.

Detta arbetssätt ledde till att vi la till en extra fas i den PBL-styrda översiktsplaneringsprocessen, den tidiga dialogen, som syftade till att få in idéer, förslag, och en bild av framtidens Tyresö, och att vi gjorde vår hållbarhetsbedömning utifrån FNs globala mål.

Resultatet blev ett stort engagemang från medborgarna och en innovativ tolkning av lagkravet miljökonsekvensbeskrivning. Kommunen har föreläst om vårt arbetssätt på konferenser och seminarier, till exempel på Business Arena, Kvalitetsmässan och Nordic Smart Cities.

Dialog och medskapande

En viktig del av hela projektet har varit dialog och medskapande med medborgare och intressenter i processens alla steg. Detta betyder att översiktsplanen är väl känd inom kommunens organisation och bland medborgarna och vi hoppas att planen blir mer använd på grund av det. Kommunen fick ett starkt engagemang från medborgarna under projektet. Se bifogat rapport om dialog och medskapande för mer detaljerade resultat av denna process.

Hållbarhetsbedömning utifrån Agenda 2030

Kommunen valde att göra hållbarhetsbedömningen av översiktsplanen utifrån FNs nya globala mål för att sätta planen i ett globalt sammanhang. Tyresö var den första kommun i Sverige att göra så, vilket ledde till en bra respons och positiv uppmärksamhet från olika organisationer och från medborgarna. ÖP-enheten har presenterat vår hållbarhetsbedömning i olika sammanhang, bland annat som ett webinar till Sveriges ekokommuner (SEKOM).

Tydigheten i kartmaterial och planeringsriktlinjerna

Mindre justeringar till kartmaterial och vissa planeringsstrategier kunde ha tydliggjorts bättre i antagandehandlingen. Detta ska ses över när planen aktualitetsprövas under nästa mandatperiod. Ett kartverktyg för att föra över allt kartmaterial till GIS-systemet saknades, men det löste sig med hjälp av konsulttjänster.

5 Resursredovisning

Den ursprungliga projektplanen från 2013 nämnde att en ny översiktsplan hade en förväntad budget av 4,5 miljoner SEK och förväntad tidplan till slutet av året 2016. Tiden och budgeten gick över det vi hade förväntat oss något men för ett flerårigt, omfattande projekt som detta var det ändå ett bra resultat.

Projektplanen anger att i det fall projektet ställs inför svårigheter att leverera inom projektramen ska inte kvaliteten bli sämre utan istället får vissa frågor prioriteras bort. I och med att översiktsplaneringen är rullande, enligt kommunens strategi för översiktsplanering, kan planen kompletteras i ett senare skede. Den nya översiktsplanen blev antagagen i maj 2017, fyra månader efter det planerade antagandet. Förseningen berodde på en förlängd utställningstid under granskning på grund av sommar samt omstrukturering av förvaltningen, personalomsättning och föräldradedighet.

Totalt kostade översiktsplanen 5,7 miljoner SEK, ungefär 1,2 miljoner SEK över budget.

Kostnadsöverskridningen beror på parallella uppdrag som behövdes inom kulturmiljön samt en extra kostnad för formgivning.

6 Genomförande

En översiktsplan handlar om kommunövergripande strategier och principer men den samspelar också samtidigt med övriga nivåer. Nationella och regionala planer och lagar styr Tyresös översiktsplan, vilken är vägledande för markanvändning och utvecklingen inom kommunen. Nästa steg i genomförandet av översiktsplanen är fördjupade strategier, detaljplanläggning, områdesbestämmelser och bygglov.

Under arbetet med den nya översiktsplanen har det framkommit att fler underlag behövs för att fungera för den efterföljande mer detaljerade planeringen. De planerade strategierna och planerna och även genomförande av pågående strategier och planer listas i en genomförandeplan som även tidsätter och prioriterar aktiviteterna. Genomförandeplanen skall godkännas av styrgruppen 2018 och meddelas till ansvariga enheter.

7 Godkännande av slutrapport

Slutrapporten godkändes av styrgruppen 2018-01-25

Beställare
Sara Kopparberg

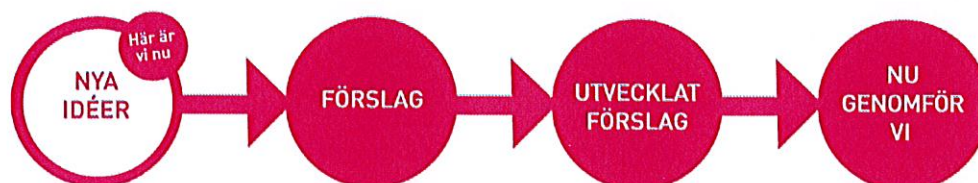
Projektledare
Emma Shepherdson

Bilaga: Kommunikationsrapport om dialog och medskapande

Arbetet med en ny översiktsplan berör alla invånare och näringsidkare i kommunen. Hur de påverkas och vilka möjligheter de har att påverka kan för många vara svårt att förstå. För att göra processen välkänd och förstådd samt för att skapa dialog behövdes en genomtänkt strategi.

Kommunikationsplaner togs därför fram för varje fas i processen, från den tidiga dialogen till förankring inför genomförande. Det var viktigt med idéutbyte, dialog och diskussioner vid flera olika tillfällen. Vi skapade därför många olika sätt att delta i dialogen och prövade olika kanaler för att försöka engagera alla målgrupper.

Vi tog fram en tydlig grafisk profil som gick som en röd tråd genom hela processen och skapade igenkänning och uppmärksamhet.

Vårt huvudbudskap under hela processen var: **”Tillsammans skapar vi framtidens Tyresö.”**

Vi vill veta vad hur du vill leva i Tyresö år 2035, kom med dina tankar och idéer!

Utgångspunkten för översiktsplanarbetet var den politiska visionen för Tyresö 2035 och vi var därför tydliga med att: *Vi måste bidra till regionens expansion genom att förtäta och bygga nya bostadsområden. Men Tyresö ska fortsätta att ha en bra livsmiljö, att vara en attraktiv och mänsklig plats för oss och för kommande generationer. Det politiska målet att Tyresö ska vara den attraktivaste kommunen i regionen år 2030.*

Frågan var: Vad händer om vi blir 20 000 fler Tyresöbor? Vad vill vi?

Målgrupper:

- Internt med kommunens tjänstemän
- Näringslivet
- Politikerna
- Medborgarna
- Föreningar och andra intresseorganisationer
- Grannkommuner och berörda myndigheter

Framtidens Tyresö

tyreso.se/2035

Externa kanaler:

Strategin var att arbeta med många kanaler: egen webbplats tyreso.se/2035, målgruppsspecifika möten samt kommunens gängse annonskanaler som kommunrutan och kommunbilagan i Mitt i Tyresö, tyreso.se, digitala nyhetsbrev, sociala media, intranät, pressmeddelanden.

Ljudreklam och annonser på papperskorgar i Tyresö centrum användes också för att locka till de event som anordnades.

Fysiska möten:

För den tidiga dialogen användes också en mobil utställning (rosa byggboden) ”Tyck om Tyresö”, samt en interaktiv webbkarta.

Under samråd och granskning skedde synpunktsinhämtning även via väl strukturerade webbenkäter och fysiska möten mellan medborgare, politiker och tjänstemän.

Det var under hela processen möjligt för föreningar och andra intressegrupper att boka in ett informationsmöte med översiktsplaneraren – ”Ring så kommer vi”. Det ledde till ett tiotal möten, främst med politiska partier och tomtägarföreningar.

Under såväl samråd som granskning presenterades översiktsplanarbetet på den årliga Näringslivsdagen och översiktsplaneraren presenterade också arbetet och förslagen på ett par näringslivsfrukostar. En planerad workshop med företagare ställdes dock in på grund av bristande intresse hos målgruppen.

Intern förankring och dialog:

Workshops med tjänstemän och politiker anordnades, dels som inledning på den tidiga dialogen och dels genom ”framtidsmingel” med olika teman under hela processen. Till framtidsminglen inbjöds externa föreläsare och varje mingel lockade ett trettiotal deltagare. Exempel på teman: Bygga på grönt, Framkomlighet, Enighet, Cirkulär ekonomi, Ekosystemtjänster, Att gå från ord till handling. Översiktsplaneraren deltog också i politikernas årliga strategidagar för att presentera nuläge och föra dialog. Nyheter från översiktsplanarbetet publicerades löpande på kommunens intranät.

Tidig dialog

Dialogen började internt 2013 genom flera workshops där nyckelpersoner i tjänstemanna-organisationen fick bidra med sina visioner och idéer om framtidens Tyresö. Utifrån detta utkristalliserades ett antal teman som utgjorde basen för den tidiga dialogen med medborgare och andra intressenter.

Den tidiga dialogen hösten 2013 blev ett första steg i att inkludera Tyresöborna i arbetet. Denna dialog (som inte är obligatorisk enligt PBL) syftade till att få in idéer och förslag, att få lyssna till olika intressenters synpunkter och bild av framtidens Tyresö. Aktiviteterna, som den mobila rosa byggboden, interaktiva webbkartan och möten med näringsliv och föreningar, blev en viktig start för fortsatta hos de som bor och verkar i Tyresö.

Den rosa byggboden turnerade runt i kommunen under två månader. Där kunde besökarna ställa frågor och tycka till genom att spela, nåla, skriva och prata. Boden innehöll en utställning med olika aktiviteter som satte fart på fantasin och funderingarna. Via en snitslad bana kunde besökarna få reda på vilken "Tyresötyp" de är, vilket låg till grund för framtagandet av Tyresös identitet.

För ungdomar mellan 16 och 20 år ordnades två aktiviteter – Prati i kvadrat och Kreativa onsdagen – på Café Bonza. I sociala media, främst Facebook, ställdes frågor om hur Tyresöborna ville se sin framtid i Tyresö: boende, fritid, jobb, resande etcetera och alla aktiviteter annonserades regelbundet.

Den tidiga dialogen resulterade i cirka 2000 besök i byggboden, 4000 besök på webbplatsen Framtidens Tyresö och 120 enkätsvar i webbkartan. Ett tiotal inlägg på kommunens Facebook-sida sågs av i snitt drygt 800 vänner, men få synpunkter inkom via sociala medier.

Den tidiga dialogen stack håll på en del "gamla sanningar" vilket inspirerade till mer nytänkande vid framtagandet av samrådsförslaget.

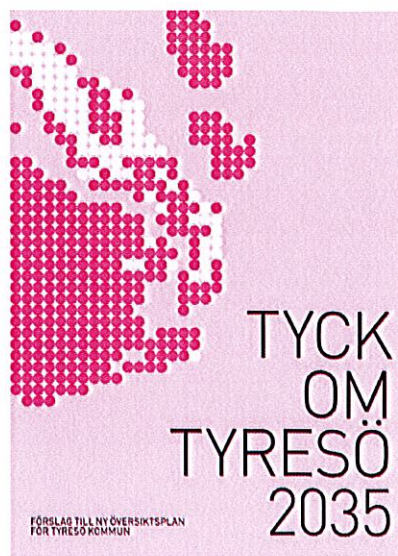
Byggbodsaktiviteten "Vem är du i Tyresö" lade också grunden till Tyresös identitet.

Samrådet

I samrådsfasen, som pågick 20 februari – 20 april 2015, hade Tyresöborna åter chans att påverka. Samrådshandlingen, layoutad som en tidning med en bilaga, skickades ut till alla hushåll i kommunen samt till andra intressenter.

Huvuddelen om 28 sidor innehöll två framtidsbilder och ett jämförelsealternativ – olika strategier för hur Tyresö kan växa. Bilagan om 32 sidor innehöll planeringsunderlag och hållbarhetsbedömning.

Via annonser, Facebook, nyhetsbrev med mera uppmanades Tyresöbor att ta del av samrådshandlingen, fundera och berätta vad i framtidsbilderna de gillar respektive ogillar.

I en ledig affärslokal i Tyresö centrum anordnades ett öppet hus där politiker och tjänstemän svarade på frågor. För att få in barnperspektivet bjöd kommunen i samarbete med Retoy in till leksaksbyte och pyssel med återvunna leksaker. En fokusgrupp (lab) med barn som anmält sig i förhand till detta genomfördes också.

På tyreso.se/2035 fanns även nedladdningsbart pyssel för yngre familjemedlemmar, en quiztävling och en leksaksbyttardag med fokusgrupper för barn anordnades. Pysslet fanns också på kommunens bibliotek samt användes av några förskolor.

Cirka 900 personer och flera intresseorganisationer tog under samrådet chansen att bidra med tankar, idéer och önskemål. Synpunkterna visade att de två framtidsbilderna fick ungefär lika många röster, och att Tyresöborna även delade sig 50/50 i flertalet frågor som gällde för eller emot, exempelvis tunnelbana. Svaren i webbenkäten bekräftade också Tyresös identitet som ”hållbart, mänskligt, grönt och blått” där värden som aktivt, nära, varierat och tillsammans är viktiga.

Granskning

Efter samrådet vävdes synpunkter och idéer in i ett utvecklat förslag, en granskningshandling. Baserat på vad som framkom under samrådet blev det utvecklade förslaget en mix av de bästa delarna i de bägge framtidsbilderna ”sammanhållet” och ”stad och land”.

Granskning av det utvecklade förslaget pågick 1 juli till 31 oktober 2016. I slutet av augusti fick alla Tyresöbor och alla fritidsboende hem en kortversion av förslaget i brevlådan. Frågan som ställdes var: Är vi på rätt spår? Vad i förslaget skulle du vilja ändra på?

Vid fyra tillfällen inbjöds medborgarna till ”balkonghäng” utanför kommunhuset. De fick då möjlighet att ställa frågor kring det utvecklade förslaget. Både politiker och tjänstemän fanns på plats.

För att väcka intresse för förslaget sattes också skyltar ut på platser som är tänkta att utvecklas. Översiktsplaneraren hade även stafettpipen för kommunens Instagramkonto under två veckor – i juli respektive september.

I granskningsfasen lämnades det in färre synpunkter från privatpersoner, men fler från föreningar och andra remissinstanser. Totalt inkom cirka 250 synpunkter. Detta då det konkreta förslaget gav begränsade möjligheterna att bidra med nya idéer och förslag, jämfört med tidigare dialog och samråd.

Antagande och genomförande

När det slutliga förslaget vunnit laga kraft skickades ett tackkort ut till alla hushåll. Kortet informerade om de tre huvudsakliga strategierna och hur man kan läsa mer via en 20-sidig kortversion av planen och tyreso.se/2035 där planen fanns i sin helhet. En video som kort presenterade översiktsplanens intentioner publicerades på webbplatsen och på Facebook.

Arbetet med att skapa förståelse för översiktsplanens intentioner fortsatte efter antagandet. Redan i april, innan planen antogs, anordnade kommunen i samband med promenadfestivalen en promenad i de centrala delarna av Tyresö där tankarna kring nya översiktsplanen presenterades.

Under Tyresöfestivalen i september 2017 ordnades korta föredrag enligt PechaKucha-formatet om den möjliga utvecklingen i sin helhet respektive för de enskilda områdena.

”Vi genomför tillsammans” var också tema för artiklar i kommunbilagan.

Effekter av kommunikationsinsatserna

I sin helhet har kommunikationen och dialogen under arbetet med att ta fram översiktsplanen Tyresö 2035 varit framgångsrik. Medborgarna informerades löpande under hela processen om nuläge och aktiviteter via artiklar i kommunens annonsbilaga i lokaltidningen, kommunannons i samma tidning och via sociala media, främst Facebook. Detta resulterade i ett ovanligt stort engagemang och många inlämnade synpunkter.

Aktiviteter som väckte sämre intresse var fysiska möten (förutom rosa byggboden), fototävling på Instagram, aktiviteter för barn inom förskolan, och quiz-tävling.

Vår upplevelse är att medborgarna i mycket hög grad har uppmärksammat att översiktsplanarbetet pågått, även om inte alla engagerat sig. Systematiska utvärderingar av de olika kommunikationsinsatserna har dock inte genomförts.